

**Ізмаїльський державний
гуманітарний університет:
сторінки історії
Збірник документів**

**Том 1.
1940-1965 рр.**

*2-ге видання
перероблене і доповнене*

УДК 093.2

ББК 63.2(4Укр-40де)6+74.03(4Укр-40де)

З-41

Рекомендовано до друку вченою радою Ізмаїльського державного гуманітарного університету (протокол №5 від 30.01.2020 р.).

Упорядники:

канд. іст. наук Г. В. Ветрова, канд. іст. наук Н. О. Гончарова, канд. іст. наук А. В. Дізанова, канд. іст. наук А. О. Дорошева, канд. іст. наук В. В. Дроздов, докт. пед. наук Я. В. Кічук, канд. іст. наук В. Г. Церковна, докт. іст. наук Л. Ф. Циганенко (головний редактор), канд. іст. наук Л. В. Чорна.

Рецензенти:

академік Національної академії педагогічних наук НАН України,
доктор історичних наук, професор В. П. Коцур;
доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри гуманітарних наук та документознавства Кіровоградського національного технічного університету В. М. Орлик;
кандидат філологічних наук, доцент, перший проректор Ізмаїльського державного гуманітарного університету Н.М. Кольцун

Ізмаїльський державний гуманітарний університет: сторінки історії. Збірник документів. Том 1 : 1940-1965 рр. / Упорядники: Л. Ф. Циганенко, Я. В. Кічук, В. В. Дроздов та інші ; головний редактор Л. Ф. Циганенко. 2-ге вид., переробл. і доповн. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2020. 276 с. : іл.

Перший том збірника містить документи, що висвітлюють історію Ізмаїльського державного гуманітарного університету з 1940 по 1965 рр. На початку видання публікуються статті, в яких автори-упорядники розкривають основні етапи становлення і розвитку університету у вказаний період, а також сучасні напрями наукової діяльності навчального закладу. Тексти документів друкуються зі збереженням орфографії, пунктуації та стилістики оригіналів. Після документів подано фотографії будівель вишу, його директорів, викладачів та студентів тих часів.

Збірник документів розрахований на істориків, краєзнавців, викладачів, студентів та усіх, хто цікавиться історією.

ISBN 978-617-7170-18-0

© Ізмаїльський державний гуманітарний університет, 2020

© Колектив упорядників, 2020

© СМІЛ, 2020

**Видання присвячено 80-річчю
Ізмаїльського державного
гуманітарного університету**

Шановні читачі!

Вашій увазі пропонується унікальне видання – перший том збірки документів, присвячених діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Найстаріший вищий навчальний заклад Українського Подунав'я має багату історію та традиції, з ним пов'язані долі тисяч людей. Розпочавши свою роботу 80 років тому, у 1940 р., як Аккерманський учительський інститут, заклад у своєму розвитку пережив декілька важливих етапів: переїзд до м. Ізмаїла і формування тут Ізмаїльського учительського інституту, перетворення його на Ізмаїльський педагогічний інститут, врешті-решт, отримання статусу університету. Вуз концентрує значний науковий, творчий, інтелектуальний потенціал. Він завжди перебуває у русі, реагуючи на виклики часу.

До першого тому збірника документів увійшли матеріали за перші 25 років існування вузу – від 1940 до першої половини 1965 року включно. Основний масив документів для публікації було відібрано з архіву Ізмаїльського державного гуманітарного університету. В абсолютній більшості це накази ректора (директора) по вузу. 1940 та 1941 рік представлені документами зі збірника «Советский Придунайский край (1940 – 1945 гг.)», опублікованого у 1968 р. Основними критеріями відбору матеріалу стали репрезентованість історичної епохи, основних віх реорганізації та діяльності вузу, інформативності щодо викладачів і студентів. Матеріал розподілений за хронологічним принципом і включає документи, які ілюструють кадровий склад, контингент студентів, наукову роботу, матеріально-господарську частину, особливості викладацького та студентського життя, а також, «обличчя історичної епохи».

Колектив укладачів планує продовжити розпочату роботу і в майбутньому видати ще два томи збірника документів з історії Ізмаїльського державного гуманітарного університету: від 1965 по 1990 та від 1991 по 2015 рр.

Головний редактор

1940 рік

Закон о включении северной части Буковины и Хотинского, Аккерманского и Измаильского уездов Бессарабии в состав Украинской Советской Социалистической Республики

2 августа 1940 г.

Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик **постановляет:**

1. Включить северную часть Буковины и Хотинский, Аккерманский и Измаильский уезды Бессарабии в состав Украинской Советской Социалистической Республики.

2. Поручить Президиуму Верховного Совета СССР назначить день выборов депутатов в Верховный Совет Союза Советских Социалистических Республик от населения новых территорий Украинской ССР.

Председатель Президиума Верховного Совета СССР
Секретарь Президиума Верховного Совета СССР

М. Калинин
А. Горкин

Москва, Кремль, 2 августа 1940 г.

«Известия Совета депутатов, трудящихся СССР», 9 августа 1940 г.

*Советский Придунайский край (1940 – 1945 гг.).
Документы и материалы / И.А. Хливненко (отв. ред.), А.Д. Бачинский,
И.В. Гречуха, Е.И. Цимбал. – Одесса : Маяк, 1968. – С. 26.*

Резолюция общегородского митинга трудящихся Измаила в связи с решением VII сессии Верховного Совета СССР о включении Аккерманского и Измаильского уездов в состав Украинской ССР

4 августа 1940 г.

Мы, трудящиеся города Измаила, переживаем неопишемую радость и счастье. Отныне и навсегда мы выпрямились во весь рост и во всю силу нашего голоса заявляем всему миру.

Приказ № 107
по Белгород-Днестровскому учительскому институту
от 20 августа 1945 г.

§3. Студентов, успешно сдавших экзамены и зачеты по всем предметам и выдержавших успешно государственные экзамены, считать окончившими Белгород-Днестровский учительский институт и выбывшими из института на практическую педагогическую работу согласно присвоенной им государственной экзаменационной комиссией квалификации:

Факультет языка и литературы

- 1) Караманова Л.Ф.
- 2) Цукерман Б.А.
- 3) Христюк Л.П.
- 4) Гончаренко И.И.
- 5) Вернали А.П.
- 6) Сивобородько Н.Т.

Исторический факультет

- 1) Кокош В.А.
- 2) Добровольская Н.И.
- 3) Патцев Т.Н.
- 4) Дибенко Ив. М.

§4. Всем студентам, окончившим институт, выдать дипломы согласно присвоенной квалификации государственной экзаменационной комиссией.

§5. Диплом с отличием выдать согласно постановления государственной экзаменационной комиссии следующим выпускникам института:

1. т. Кокошу Василию (исторический факультет)
2. т. Христюк Лидии (литературный факультет)

§6. Учительнице НСШ с. Байрамча Саратовского района т.Твердохлеб, которая успешно сдала экстерном все предметы по учебному плану учительского института исторического факультета и сдала успешно государственные экзамены – выдать диплом с указанием присвоенной ей государственной экзаменационной комиссией квалификации преподавателя истории 5-7 классов средней школы.

Директор института

В.Ф. Семашко

*Архів Ізмаїльського державного гуманітарного університету, ф. 1, оп. 1-л,
спр. 3. Білгород-Дністровський вчительський інститут. Канцелярія. Книга наказів
по інституту за 1945 р. (5 січня 1945 – 8 лютого 1946), арк. 21-22.*

Приказ № 1099
по Белгород-Днестровскому учительскому институту
от 12 июня 1948 г.

На основании приказа Министерства высшего образования утвердить на 1948/49 учебный год штатное расписание со следующим распределением профессорско-преподавательского и учебно-вспомогательного персонала по кафедрам:

1. марксизма-ленинизма – 1 заведующий кафедрой, доцент,
1 ассистент,
1 заведующий кабинетом, ассистент.
2. педагогики – 1 заведующий кафедрой, доцент,
1 ассистент,
1 старший лаборант.
3. языка и литературы – 1 заведующий кафедрой, доцент,
2 старших преподавателя,
2 ассистента,
1 старший лаборант.
4. истории – 1 заведующий кафедрой, доцент,
1 старший преподаватель,
1 старший лаборант.
5. физики и математики – 1 заведующий кафедрой, доцент,
1 старший преподаватель,
1 ассистент,
1 старший лаборант.

Директор института

В.Ф. Семашко

Архів Ізмаїльського державного гуманітарного університету, ф. 1, оп. 1-л, спр. 10. Книга наказів по Білгород-Дністровському вчительському інституту за 1947-1948 рр. (8 травня 1947 – 15 червня 1948 рр.), арк. 112-112 зв.

Приказ № 1316
по Белгород-Днестровскому учительскому институту
от 15 декабря 1948 г.

Предоставить отпуск студентам Торган М. и Рудому С. как делегатов на областную конференцию профкома, в гор. Измаил, сроком с 18 по 22 декабря 1948 г.

Директор института

В.Ф. Семашко

Архів Ізмаїльського державного гуманітарного університету, ф. 1, оп. 1-л, спр. 10. Книга наказів по Білгород-Дністровському вчительському інституту за 1947-1948 рр. (8 травня 1947 – 15 червня 1948 рр.), арк. 111.

**ПРИКАЗ
ПО МИНИСТЕРСТВУ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ СССР**

Москва

№ 2258

25 декабря 1951 г.

**О переводе учительского института
из города Белгород-Днестровска в город Измаил**

Совет Министров СССР распоряжением от 6 октября 1951 г. № 18901 р:

принял предложение Совета Министров Украинской ССР:

- а) о переводе в 1951/52 учебном году учительского института из г. Белгород-Днестровска Измаильской области в г. Измаил;
- б) о передаче, в виде исключения, учительскому институту в г. Измаиле здания средней школы по проспекту Суворова, д. № 141;
- в) о закрытии в 1951/52 учебном году Измаильского педагогического училища.

Предложить перевести учащихся закрываемого Измаильского педагогического училища по их желанию в Белгород-Днестровское училище.

В соответствии с указанным распоряжением Совета Министров СССР, **приказываю:**

I. Управлению высших педагогических учебных заведений Министерства просвещения Украинской ССР:

- а) перевести в 1951/52 учебном году учительский институт из г. Белгород-Днестровска Измаильской области в г. Измаил;
- б) внести в устав вышеуказанного учительского института соответствующие изменения.

II. Отделу педагогических училищ Министерства просвещения Украинской ССР:

- а) закрыть в 1951/52 учебном году Измаильское педагогическое училище;
- б) перевести учащихся закрываемого Измаильского педагогического училища по их желанию в Белгород-Днестровское педагогическое училище;
- в) внести соответствующие изменения в титульный список педагогических училищ.

Заместитель министра образования

М. Прокофьев

Круглая печать : «Министерство Высшего образования СССР. Канцелярия»

Архів Ізмаїльського державного гуманітарного університету, ф. 1, оп. 1-л, стр. 189. Постанови МП СРСР та УСРС, рішення облвиконкому про відкриття Ізмаїльського педінституту в ІХ – 1953 (8 серпня 1951 – 19 серпня 1952), арк. 4-5.

1959 рік

Наказ № 5
по Ізмаїльському педагогічному інституту

8 січня 1959 р.

§1. Оголошую витяг з наказу по Міністерству освіти УРСР № 4-К від 5 січня 1959 року.

«Затвердити тов. Зарудняка Олександра Андрійовича деканом факультету початкової освіти Ізмаїльського педагогічного інституту.

Підстава: подання Ізмаїльського педагогічного інституту.

Заступник Міністра освіти УРСР С. Завало».

§2. Бухгалтерії інституту збільшити розмір місячної заробітної плати т. Зарудняка О.А. на 35% основного окладу і провести пере-рахунок з 11 листопада 1958 р.

Директор педінституту

І.Є. Саєнко

Архів Ізмаїльського державного гуманітарного університету, ф. 1, оп. 1-а, спр. 2. Накази по Ізмаїльському педагогічному інституту за 1959 р. (3 січня 1959 – 30 грудня 1959), арк. 6.

Наказ № 28
по Ізмаїльському педагогічному інституту

2 березня 1959 р.

§1. З 1-го березня ц.р. на всіх курсах фізико-математичного факультету та факультету початкової освіти розпочати вивчення матеріалів XXI з'їзду КПРС, для чого згідно наказу Міністра освіти СРСР № 140 від 7 лютого 1959 року включити до плану 12 навчальних годин за рахунок економії часу по інших дисциплінах.

Директор педінституту

І.Є. Саєнко

Архів Ізмаїльського державного гуманітарного університету, ф. 1, оп. 1-а, спр. 2. Накази по Ізмаїльському педагогічному інституту за 1959 р. (3 січня 1959 – 30 грудня 1959), арк. 53.

Зразки документів вступників до інституту

ХАРАКТЕРИСТИКА

на студентку-выпускницу II-го курса физико-математического факультета Белгород-Днестровского учительского института Ананьеву Тамару Яковлевну

Студентка Ананьева родилась в 1929 году в Удмурской АССР д.Н-Челны Кокшанского р-на в семье служащего.

В 1937 году поступила в среднюю школу Пычинского р-на Удмурской АССР, где закончила 9 классов. В 1946 году поступила на подготовительный отдел при Белгород-Днестровском учительском институте, а в 1947 году поступила на 1 курс физико-математического факультета.

Заключительную педпрактику отработала хорошо. Политически грамотна. Член ВЛКСМ. В течение 2-х лет пребывания в Белгород-Днестровском институте была старостой курса.

Вполне может быть рекомендована для самостоятельной преподавательской работы по физике и математике в 5-7 классах НСШ.

Директор института
Секретарь партийной организации

(Семашко)
(Кириллов)

ХАРАКТЕРИСТИКА

на студента-выпускника II-го курса исторического факультета Гайдуляна Николая Ильича

Студент Гайдулян Н.И. родился в 1927 году в с. Дунаевка Приазовского района, Запорожской области, в семье крестьянина.

Во время Отечественной войны находился на оккупированной территории, работал на разных полевых работах.

После окончания педагогических курсов в гор. Белгород-Днестровске в 1945 году работал учителем начальных классов в селе Васильевка Болградского района. В 1947 году поступил на 1 курс исторического факультета Белгород-Днестровского учительского института. За время пребывания в институте тов. Гайдулян проявил себя дисциплинированным и активным студентом. Теоретическая подготовка удовлетворительная.